

Sarusi Mihály

Háztűznéző, elvtárssal

(Részlet a szerző készülő ötvenhatos drámájából)

Szín: lányos ház

= háttérkép: 3 templomtorony, áttűnő kolbász–gumibot kerítéssel kerítve =

Kertes ház előtt: utca, kiskapu, kert, tornác.

Anikó Levél jött Matyitól? (*fut ki a kapuba*)

Postás Már megint nem, sajnálom. Apádnak jött valami. (*átadja*)

Anikó Postás bácsi, mi lett az elődjével, akit évek óta nem látunk! Mindig meg akartam kérdezni...

Postás De jól emlékszel... Pedig jobb lenne nem firtatni!... Neked, lelkem, el-árurom, amikor Sztalin meghalt, örömeiben azzal szórakozatta az embereket, hogy KELETRŐL OLYAN DÖGSZAGOT HOZ A SZÉL... El is vitték, azóta sem látta senki.

Anikó Ajaj, szegény, eljárt a szája!

Postás Annak el. Én is jobb, ha befogom a csőröm! Na, szerbusz, galambom...

Anikó Jó napot, postás bácsi, hozzon máskor is levelet! Hátha én is kapok...

Postás Meglátod, fogsz kapni! Szerelmeset!

Anikó Börtönből? (*harapná el*)

Postás Nyugalom, bogaram, mindennek megjön az ideje. Ezeknek... nemsokára végük...

Anikó Bár a próféta szólna postás bácsiból!

Postás (*visszafordulva*) Hallottad, mi lett Marcival, miután leváltották? Ti mindig jóba voltatok.

Anikó Volt a halál! Kerülget, de ki nem állhatom. Tudja, Postás bácsi, hamis abban az emberben minden... Azt hiszi, nem tudja mindenki, hogy...

Postás Mit? Mondd nyugodtan!

Anikó (*elsápad*) Csak azt beszélnek róla, hogy... Egy szavát sem szabad elhinni!

Postás Hogyne, mert besúgó... Nyilván azért van új állása, nem is akármilyen. Tanácselnök a hetedik határban... Holló a hollónak nem vájja ki a szemét!... Na, isten álgya, kisasszony! (*azzal elkarikázik*)

Anikó Jártatom a számat... (*üt a szájára, indul befele*) Anyuka! Itt a posta, apának írt a barátja, megismerem az írását. Tudja, akivel együtt volt Szibériában.

- Anna** Az hiányzik, hogy megint fölmenjen a vérnyomása. Nincs elég bajunk? Azt hittem, Matyid írt. Csak nem felejtett el? *(félre)* Csak nem verték agyon...
- Anikó** Hogy felejtett volna... Apánk megfélelgetett rólunk, amikor négy évig nem írt, mert nem írhatott? A hét év alatt két levele ért haza... Szerencsére a bajtársai hírt hoztak róla. Hogy él, hogy nagyon hazakészül...
- Anna** Szegény apádat a téeszcsében leteszik a fogatról, mert nem bírja. Pedig milyen erős ember volt! A fogával vitte föl a padlásra a zsák kukoricát. A fogság tönkretette. A háború... Legyen átkozott, aki odaküldte, meg aki nem eresztette haza! *(nekiállnak kukoricát morzsolni)*
- Anikó** És mi lesz apával? Hol fog dolgozni? Valamiből meg kell élni... Lassan végzek a Keriben, munkába állok, és nem lesz semmi baj, majd én gondoskodom rólatok! Tejben, vajban fürdetlek benneteket...
- Anna** Józsika is, amikor kicsi volt, lehozta volna nekünk az égről a csillagot... Most meg Pesten kulizik. Jaj, lányom, nem szorulunk mi még rá, csak magadról tudj gondoskodni! Alapozd meg a jövődet, talájl valami jó állást, és előbb-utóbb kerül rendes férj... Vagy már biztos vagy benne?
- Anikó** Férj?... Nem kell elkapkodni.
- Anna** El nem... Ha akarnád se tudnád.
- Anikó** Nem.
- Anna** Rács mögött a szerelmed!... Biztos, hogy jól választottál? Mi lesz így veletek? Nehezebb helyzetbe kerülsz, mint én voltam hét évig, amíg apád távol volt. Egyedül kellett helytállni! Három nevetlen gyerekekkel...
- Anikó** Annyira azért nem voltunk nevetlenek...
- Anna** Annyira nem, de minden lében kanál igen! Különösen kis Jani; de téged se kellett félteni, egyszer még a nagyfiú Marcit is fejbe vágta! Majdnem betörted a koponyáját. Attól lett beléd szerelmes?
- Anikó** Ezt ne mondja, anyám!... Marcinak a nevét se hallom szívesen. Utálatos alak. Hazug, hamis. Még a szagát se szeretem!
- Anna** Ez az; lányom, ha rossz a szaga... *(nevetnek)*
- Anikó** Nem úgy értem!... Valami nagyon ellenemre van benne. Már a megjelelése. Viselkedése. Tartása. Hogy sunyi! Hozzám dörgölődzne, mindig meg akar fogni. A múltkor mondtam neki, fogdossa az öreganyját, azt a fogatlan vén banyát!... Jól megsértődött, mert nagyon odavan a nagyanyjáért.
- Anna** Nem kell tanulni menned? Nyugodtan fejezd be, az most fontosabb. Hogy jó jegyeid legyenek, mert akkor könnyebben kapsz majd állást!
- Anikó** Nem biztos, hogy az számít. Könyvelő, bérelszámoló, bármiféle tisztviselő sokféle lehet az ember. Még a mi 'kommunizmust építő szocializmusunkban' is! *(haha, nevetnek)*

- Anna** Ne ne vess, meghallja Marci!... Tudod, milyen rongy alak.
- Anikó** Anyám emlegeti, mire föl nem ideeszi a fene: nézze, ott jön... Hogy az a... Épp ő hiányzott... Anyám, mennem kell tanulni! Nem vagyok itthon. *(elrohan, be a házba)*
- Marci** *(teljes mértékben kiszállván a nagy fekete kocsiból, amiben segít neki a pilótája, a ház felé tart)* Aggyon isten, komámasszony! Aggyon a jó isten... Hogy vannak, hogy vannak, hogy ityeg a fityeg?... *(dől be a nagykapun, mert a kicsit kicsinek érzi)*... Jól láttam, Anikó is itthon van?
- Anna** De megemberesedtél, fiam... *(félre:)* ...Hogy tépné ki az ördög a nyelvem...
- Marci** Tesz róla az ember. Hiába, a lehetőség... Tudja, ángyomasszony, megnyit nyomorogtunk mi az elmúlt rohadt Horthy-fasizmus alatt, hát most egy kicsikét megerősödtem, ha egyszer már van mit a tejbe aprítania a magamfajta szegénylegénynek.... *(csak jön, jön, befele)*
- Anna** Ángyod neked a komád asszony mindjárt megmondom micsodája... Na, kerüljön beljebb, fiam, ha már egyszer *(félre)* ideevett a fene.
- Marci** Hogy tudnék ilyen kedves unszolásnak ellenállni... Kocsis, akarom mondani, sofőr elvtárs, kerüljön beljebb, asztalhoz hívnak bennünket...
- Pilóta** Rendben, elnök elvtárs, csak előbb elnézek anyámhoz, tudja, a szomszéd utcában lakik. *(el, kocsistul, az őszülő hajú sofőr)*
- Marci** Jól van, fiam, menjél csak... Anyám, mondja, az embere idehaza van? Régen láttam! Amióta hazajött a szovjet paradicsomból, ahol, hallom, jól tartották, mert ép bőrrel megúszták... Azt is mondják, mázsáról fél mázsára fogyott... Csont és bőr volt, igaz?
- Anna** Nyolcvanról ötvenötre... *(félre)* ... Rohadnál meg... 'Anyád' hogy van, hogy van?...
- Marci** Köszönöm, meglehetősen, kendék után hozzá nézek be. Látja, néném, maguk az első! Ami nem akármilyen... Persze, Anikó...
- Anna** Szóval megéheztél... 'Anyádnál' jártál? Jártál? Akkor?...
- Marci** Arra tetszik gondolni, hogy ott már egyszer jól laktam? Nem, csak az önök tisztas asztala után... Amit, remélem, az én tiszteletemre... Anikó fog megteríteni!
- Anna** *(félre)* 'Terülj asztalkám', az kéne neki... Ehhez szoktak ezek! Ehhez szoktatták magukat. Na, hogy a fene essen belétek... Anikó, még mit nem! Kapsz a pofádra apánktól... Meg Matyitól, ha hazajön!... *(immár hozzá:)* Hallom, fiam, megint fölvitte az Isten a dolgodat?! Föl?...
- Marci** *(végre leül, a hasát beljebb tolja, neki magának sem tetszik, hogy kicsikét vastagodott)* Hogy a csudába ne... Mit gondol, szomszédasszony, olyan fából faragtak engem? Hogy csak úgy beadjam a kulcsot? Majd ha bo-

- londgombát eszek... (*kacarászgat fölszabadultan, majd körbeszaglász:*)
Mintha sült kacsza combjának az illatát érezném!
- Anna** Kacsahús szagát érzed, valóban. 'Anyád'-tól hozza ide a szél... (*magában:*) Mint pár éve Sztalin dögszagát a keleti huzat... Az apja nem kitette a házukra a fekete lobogót? A vén tökéletlenje; akkor is részeg volt... Az anyja még rítt is... (*vendégének fordulva*) Látom, szépen el tetszett helyezkedni, Isten hozta. Aztán mi szél, mi szél... (*félre*) viszi el... vinné, de nyomban! Mi szél...
- Marci** Hozni hozott, nem is akármilyen. Kiskegyednek elárulom, öreganyám...
- Anna** Öreganyád a térded kalácsa! Beszélj tisztességesen. Erre tanítottak otthon?! És a tisztelet?
- Marci** Vigyázzon, hogy beszél velem, mit mond anyámra, apámra... Nem bánatásból mondom, Anna néni, nem! Magukat... Tudja nagyon jól, mindig nagyon szerettem!
- Anna** Tudni tudom, ti vittétek el apámat, amikor egyszer azt találta mondani, hogy úgy hazugság ez az egész rendszer, ahogy van! A „Szabadság, elvtársak!” italboltból... Nem onnan vitték el?... Hiába mondtam neki, hogy ne járjon oda, mindenféle aljanépség közé, aztán ha beiszik az ember, pláne az ilyen vénség, már nem tudja, mit lehet, mit nem. Legénykedni kezd, hogy ő kiveri onnan, ki az italboltból az összes kommunisztát! Ki is verte... a rendőr a fogát. Egy foga sem maradt.
- Marci** Miről karattyol itt néném magában? Azt hiszi, nem hallom? Nem emlékszik, hogy a népi rendőrségnél kezdtem? Éppen ez volt a szakmám! Szinte az első! Mert ahogy fölszabadítottak bennünket, egyből oda álltam! Be a népi rendőrségre! Az elején még flintánk sem volt, kolbász, akarom mondani gumibot sem, csak egy jó darab husáng, azzal adtunk a rablóknak, fosztogatóknak, népellenes uszítóknak, amerikai kémeknek, katonaszökevényeknek... Akarom mondani azoknak, akik hazaszöktek a mi engedélyünk nélkül a Szovjetunióból.
- Anna** Ezt eddig nem tudtam, szóval azokat is... És az apám?!
- Marci** Uszított az öreg. Tudom, többet ivott a kelleténél.
- Anna** És amikor ti isztok 'többet a kelleténél'?... Azután kiemelés, magasabb polcra helyezés következik?!
- Marci** ...De kimondta végre, amit gondol!... Azt tetszik képzelni, nem tudtam, mi motoszkál a maga fajta fejében? Meg hogy mit érez az összes gazda? Kiszgazda, középparaszt, szegényparaszt, sültparaszt, töketlen parasztja, zsírosparaszt, lábszagú paraszt, valamennyi bűdös parasztja?! Mert valójában kulák valamennyi, akárhány holdja vagy aranykoronája van vagy nincs!!! Nem az számít. A lélek! Az. A szabad ember. (*kihúzza magát a*

széken, jól érzi magát, na, ezt jól megaszonta, ez már döfi!) A lélek, néné, a lélek...

Anna ... Ámen.

Marci (*megijed*) Már mint a test után; mert ugye első az anyag, aztán a szellem... Azt hiszi, nem tudjuk?... Nekem akarják bemagyarázni, amikor itt éltem közöttük. Ide születtem, ide, ebbe a gazdaházakkal szegélyezett tanyasorba...

Anna Szóval nektek mindent szabad.

Marci Tudja jól, néné, asszony, hogy az a „Szabadság italbolt” csak vicc volt. Persze az elvtársak félreértették. Másodjára viszont, amikor elmagyaráztam nekik, megvilágosodott előttük, minden a helyére került. Mint az osztályharc is.

Anna Nagypád még kiscgazda volt. Jó tartású, kemény magyar paraszt. Itt, az Alföld kellős közepén. Ahol a paraszt, ha a maga ura, maga gazdája, meg tud állni a saját lábán. Ha belegebbed, akkor is. Egy kis az, egy kis amaz – föld, jószág, fillére fillér, darabról darabra föld, tizenkettőt fial a koca... –, hogy toldja-gyarapítsa, évről évre gyarapodjon valamivel, hogy legyen min megvetnie a lábát! Maguk, 'elvtárs,' ezt nem akarják! Ez nem tetszik. Hogy...

Marci Elég! Ebből az uszításból... De: meg sem hallom. A jövődöbelim édesanyjával tán nem fogok összeveszni?

Anna ...Van képed ezzel előállni? Épp most tettelek helyre.... Nagypád, amikor elvitték a kolhoz szervezői a lovait, sírva nyitotta ki előttük a kaput, és éjjel hetekig az istállóba ment megitatni őket... Te meg... Hogy aztán apád a 'családtörténetben' feléd tegye szabaddá az utat: ami maradt, elitta, rosszfélékre herdálta!

Marci ...Azt tán nem mondja, hogy „Kívül tágasabb!”? ...Nem mondja komolyan. Mikor lesz a lányának tanácselnök kérésze? Soha a bűdös életbe... Nézze, anyám...

Anna Az kéne!... Rab kérésze van.

Marci Matyi megkérésze a kezét?...

Anna De meg ám!

Marci A börtönben.

Anna Ott!

Marci A börtönben nem járt, tudom; a börtönből?! Mikor még levélben sem tudja, mert nem írhat. Írni írhat, ha nem is annyit, amennyit akarna, de úgysem továbbítják. Továbbítják, de 'máshová,' 'más kezébe,' 'más olvassa el!' Az illetékes.

Anna Honnan tudod? Talán te?...

- Marci** Honnan, honnan. Mit nem tud a magam fajta a tapasztalataival, a maga kapcsolataival...
- Anna** Persze a rendőrmúltad. Ávós...
- Marci** Jobb, ha befogod a pofád. *(kezd föltápáskodni)*
- Anna** Nocsak, 'lánykérés'? Jól nézünk ki. Ha ezt a nagyapád, nagyanyád hallaná... Kitagadnának! Nem, nem tagadnának ki, csak jól elnászpágnának. Tudom Isten, megkeserülnéd.
- Marci** Azt tényleg nem szerettem. Amikor nagyapám elővette a szíjostort. De hagyjuk. Maradjunk a tárgynál. Nem fogok megsértődni, azért is kimondom: Kérem Anikó kezét!
- Anna** Tőlem kéred meg? Tudod, mi a rend. Majd ha itt lesz a gazda is.
- Marci** 'Gazda'... Hallom, már a lovat sem tudja tartani, rendre kitörnek a kocsija elé fogott paripák, a fogatot beviszik az árokba, majd hogy nem fölborultak a múlt héten is... Még jó, hogy nem fogják rá a szabotázst, akkor ő is megnézhetné magát!... Szép kis család; lassan minden férfi megjárja a börtönt... Gondolhatna a fiaira is.
- Anna** A fiaimat hagyj békén! A lányomat is. Takarodj innen.
- Marci** Ezt nem gondolja komolyan.
- Anna** Ez az utolsó szavam. Mehetsz Isten hírével!
- Marci** A lányát meg sem kérdezi?
- Anna** Nincs itthon.
- Marci** ...Ezt hogy fogja meggyónni? ...Hát idáig jutott... Már hazudni is ilyen könnyen tud. Fejlődőképes a nyanya...
- Anna** Hogy mondtad?!
- Marci** Pardon, úgy általában mondtam. Nem 'anyám'-ra értettem.
- Anikó** *(kijön, arcán kíváncsiság)* Jó napot! Magát meg mi szél hozta?
- Anna** ... fújta. Fújja, el.
- Anikó** Egy kis vizet, szódát hozzak?... Mert borunk nincs, mostanában pálinkát sem tartunk...
- Anna** Újabban. Mert hogy nincs. Nincs miből, mire föl! Elvitte az 'osztályharc'. A prés.
- Marci** Néném...
- Anna** Menni készül.
- Anikó** Üljön még le egy kicsit, rég láttuk! Meséljen, hogy megy a sora? Hallottuk, tanácselnök lett a szomszéd megyében, igaz? És, ez már döfi, látszik, hogy jól tartják, apám sem volt ilyen jó darab, mielőbb elvitték a háborúba...
- Marci** *(kihúzza magát, hasát megint be)* Jól megy, na! Mert hát igyekszünk! De minek ez a hivataloskodás, Anikó, mi tegettük egymást, nem emlékszel? *(pusztilná, ölelné)*

- Anikó** Nem oda Buda, erről nem volt szó. De egy pusztit kapsz.
- Marci** Jaj nekem.
- Anna** Köztulajdonba akar venni.
- Anikó** Hogy érted, anyám?
- Anna** Ahogy mondom, közös tulajdonba. Be a közösbe!
- Anikó** Ne bolondozzon, anyám! Azt hogy lehet.
- Anna** Lehetni lehet. Pedig nem szabad! Nem lenne. De 'ezeknek'. Ha az iskolában még nem tanítják is.
- Marci** Meg se hallottam!... Arra utal az édesanyád, hogy elődeink egyike-másika kissé félreértette a marxizmus-leninizmus-sztalinizmust...
- Anna** A sztalinizmust hagy el.
- Marci** Anyámnak igaza van, szóval az -izmust félremagyarázva úgy vették, hogy mindent szabad. Azazhogy minden nő közös. Nem csak a föld, a gyár, a bármi, a nő is.
- Anna** Milyen jól tudod.
- Marci** Mert művelődik az ember. Olvas ezt, azt.
- Anna** 'Marxizmus-leninizmus-sztalinizmust'.
- Marci** Igaza van, rosszul mondtam. De nem ez a lényeg! A lényeg, hogy.
- Anikó** Hogy értik ezt a 'közös nő'-t? Hogy nekik is kolhozba kell állniuk?
- Marci** Nem 'kolhoz'; téesz, téeszcsé, csoport, közös!... Mindegy. Szóval.
- Anna** Ne kerüljessük a forró lepényt: közös a nő! Hogy mindenki használhatja szabadon... Bocsánat, lányom, de ez az igazság. 'Ezek' így vették. Amikor még szabadon, nyakló nélkül tehették. Ezért kellett az előző, mármint Marci előtti téeszelnőknek is mennie, mert nőkolhozot akart csinálni a mi tanyavilágunkból. Minden nő az övé! Meg az elvtársaié... Marci, te nem voltál köztük?! Valld be.... Egyikőtök, ha már nagyon sokat ivott, KOLBÁSZKÖZTÁRSASÁGRÓL álmódott. Álmodik – álmódott – a nyomor... A ti testi-lelki nyomorúságotok.
- Marci** Én még ahhoz, akkor, túl fiatal voltam.
- Anna** Éppen hogy. De hagyjuk!
- Marci** Jobb is. Térjünk a tárgyra! Anikó, én...
- Anna** Miket mondok... *(keresztet vet, majd folytatja)* Akkoriban Juliska néneteket 'kétnormás spiné'-nek hívták, mert kapott munkaegységet az aznap elvégzett kapálásért, másikat azért, amit a brigádvezetővel a raktárban végzett 'édes kettesben', persze mert kényszerítették... Volt 'háromnormás' is, aztán egyszer ezek ketten összeakaszkodtak itt a tanyasoron, hogy melyiknek akkor miért kettes, miért hármas... *(megint keresztet vet magára, majd nem ríva fakad)*
- Marci** Ilyenekkel traktálja ezt a kislányt. Nem szégyelli magát, Annus néni?!

- Anna** 'Annus néni'... hord el az irhátat. Kívül tágasabb.
- Anikó** Anyám, azért, mégis... Ez egy kicsit durva.
- Jóska** *(hazaérkezik; beteszi a kiskaput maga után, odajön a tornácra, ahol a vendéglátás zajlik nagyban)* Jól látok, fiam, Marci, te vagy? Mintha egy kicsit megerősödte volna...
- Anna** Ez meg... Éppen távozni készül. Most tettem ki a szűrét.
- Marci** Én igen, mielőbb. Bocsánat, vár a kocsis anyám előtt, indulunk vissza.
- Józsi** Mért olyan sietős? Asszony, hozz egy kis pálinkát, tudod, a dugit, anélkül hogy eresztenénk el ezt a régi jó barátot?...
- Anna** Épp az előbb emlegette, hogy milyen rossz bőrben vagy. Nem látott, de hallott rólad. Az 'elvtársai' vitték meg neki a hírt. Tán hozták neki Szibériából is. Most csak innen, a harmadik megyéből. Mi az neki, egy ugrás! Kocsival. Hintót tetszett mondani? Mint egykor az urak, akiket úgy szidnak. „Vesszenek a zsidók és az urak!”, nem ezt kiabáltátok? Te is, suttyó legényként. Neki a kastélynak; széthordtátok...
- Marci** Mennem kell. *(indulna)*
- Józsi** Anna, ne ugrassz, honnan tudott volna rólam itthon Marci?...
- Anna** Hagyjuk. Inkább arról beszélj, mi lesz a dolgod, ha nem bírod a fuvaroságot.
- Józsi** Bírni bírom, csak. Le akarnak tenni. Pedig nem... *(ugrik be a házba)*
- Marci** Igaza van, Jóska bátyám, ne hagyja magát! A magunk fajta férfiember az utolsóig kitart. Na, minden jól! Nem rezelünk be, igaz, Jóska bácsi?... *(el)*
- Józsi** Ez meg mi volt? *(jön ki a házból az üveg pálinkával, nem ért semmit)*
- Anna** Megkérte a lányod kezét.
- Józsi** És? És ti mit mondtatok. Le se ültettétek?!... *(leül, koccint magával)*
- Anikó** Még jó, hogy nem hallottam.
- Anna** Azt mondtam neki, hogy Matyi megelőzte.
- Anikó** Meg?...
- Józsi** Ne mondd... levélben?
- Anna** Lélekben.
- Józsi** De kapós vagy, hogy egyem a zúzádat!
- Anikó** Matyi... Matyival... *(sírva beszalad a házba)*
- Anna** Már csak ez hiányzott.
- Józsi** Ez. *(és meghúzza az üveget)* ... Ez itt, ez; itthon... 'Szibériá'-hoz képest... *(maga a mennyország, írva az arcára)*

Kenéz Ferenc

Világunk történelme

*„Mi ez?” – kérdezte Ozsváth,
s rámutatott a szalámivégen
lógó madzagra.*

Már két órája
állt a sor, ott,
a Széchenyi-tér sarkán,
egy tapodtat sem mozdult
senki előre,
a főtéren terjedt el
a híre, hogy valami jött,
valamit nemsokára osztanak
a Széchenyi-téren, a Lacto-bárban,
s szaladtak arrafelé az emberek,
mi már akkor vagy két
órája álltunk a sorban,
na ne taszigáljon már, jóember,
hát nekem sincs több helyem,
mint magának, mit lökdösődik,
álljon ki, ha nem fér el itt
köztünk a sorban, ott kívül
van hely elég,
na de kérem, ne beszéljen
már így velem, nem én
vagyok a hibás, meglöktek
engem is hátulról, azokkal
kiabáljon, akik mögöttem vannak,
nem akarattal dőltem én magának,
nem látja kik vannak a hátam mögött,
nézze meg azokat a nagy testeket,
nem is tudom, az ilyenek
minek is állnak sorban,
fordul ki a háj az inge alól,
ez áll sorba szalámiért,
hát ilyen pocakkal, megmondom

őszintén, én szégyellnék
beállni a sorba, nem is értem,
egyesek hogy tudnak
még manapság is
ilyen kövérek lenni,
ez ma reggel már bevágta
a maga negyed kila
szalámiját, s né, már megint itt áll a sorban,
én meg, nézzen rám,
hát lát maga húst rajtam,
tisztára csak ing, meg gatyva vagyok,
negyvenhét kilóra fogytam,
no, no, azért nem kellene
magának se ennyire heveskedni,
azért mert sovány,
nincs-e baj a vérnyomásával,
vagy netán cukros, mert akkor
magának nem is tesz jót
az ilyen kötekedés, mert hát,
már meg ne bántsam, amit
maga csinál, az nem más,
mint tiszta kötekedés,
mert hát miért írhatná elő maga
nekem, vagy akár annak a kövérnek,
hogy mikor álljon sorba,
ha egyszer sorban akar állni,
hát álljon, joga van hozzá,
akár kövér, akár sovány.

**„Ezt itt nekem tessék levágni innen!
Madzagot nem kérek!” –
mondta Ozsváth a kiszolgálónak.**

A kiszolgáló először nem értette mit mond Ozsváth, aztán paprikavörös lett, a kurva anyád, gondolta hirtelen, aztán nézte a rengeteg embert a sorban, aztán a kezében tartott szalámirudat, azon a lógó madzagot, s nem tudta hirtelen mi is a teendő, érezte, hogy Ozsváthnak igaza van, *elméletben*, de, nézte a sok embert, nincs igaza a *gyakorlatban*, nem beszélve arról, hogy mióta az eszét tudta, ilyen még nem fordult elő a sorban-állós idők történetében, nem volt rá példa, hogy valaki *követelőzzön*, jóember, ne vacakoljon már, fogja a szalámiját, s menjen, nem látja mennyien állnak maga mögött, nekem másra is tekintettel kell lennem, mordult Ozsváthra jóindulatúan, s még úgy intett is a késsel a kezében, hogy merre is menjen Ozsváth tovább, no hát erre viszont Ozsváth lett paprikavörös, maga csak ne mondja meg nekem, hogy merre menjek, inkább vágja le a madzagot a szalámivégről, szólt vissza kissé heveskedve, majd hátrafordulva, a mögötte tolakodókat lecsitítandó, megjegyezte, hát szalámiosztásról van szó, nem madzagosztásról, nem igaz? Maguk is szólnának,

biztosan, ha maguknak mérnék bele a madzagot a szalámi árába, nem igaz?

***A pultos erre már
meghökken, no, még csak az kell,
hogy ez a lökött pasas itt
elkezdje hergelni a népet.***

Fogja az adagját, s menjen már, lökte oda a szalámidarabot, úgy ahogy volt, madzaggal a végén, kérem a következőt, próbálta gyorsítani a menetet, félszemmél a sor végét figyelve, mennyien is vannak, hogy dekázza ki az adagokat, hogy legalább azoknak, akik már benn vannak az üzletben, mindannyinak jusson, aztán egy gyors pillantást vetett a pult alá, hány rúd is van még a ládában, s már vágta is a következő madzagos darabot, lökte is a mérlegre.

***Igenám, csakhogy Ozsváttól nem
tudtak előrelépni, Ozsváth ugyanis
nagyon pontosan tudta, hogy panasza
elvben jogos, és nem mozdult.***

Az úrnak igaza van, szólott valaki a sorból, úgy középtájról, tessék csak levágni a madzagot, megvan az egy pillanat alatt, ha odajutok, én is úgy kérem, mit van úgy megütközve, magát nem azért tette ide a párt és a kormány, hogy ilyen-olyan svindlivel árulja a szalámit,

nem, magát azért tette ide a párt és kormány, hogy szalámit áruljon, nem szalámit és madzagot, mit néznek úgy rám, és kérem, ne bökdösse a könyökömet, nem hallgatok, szavazzunk, emelje fel a kezét, aki madzag nélkül akarja a negyed kiló szalámit, no lám, akik itt elől vagyunk, mindannyian úgy akarjuk, s maguk, maguk ott hátul, ott az ajtónál, maguk nem szólnak semmit? Maguk persze most azt gondolják, hogy jó lesz madzaggal is, csak jusson, hát erre tanította magukat a párt, hogy ilyen megalkuvók legyenek, na, hát aztán jól néztünk volna ki, ha mi az illegálitás idején csak úgy meghúztuk volna magunkat az ajtósarkoknál, hogy majd a többiek, dejsze, akkor maguknak nem is lenne most se madzagjuk, se szalámijuk!

Ozsváth bólogatott, s újra a kiszolgáló felé nyújtotta, mérgesen, a szalámiját.

Hát mit gondol, ki maga, hogy így hátráltathatja a munkát? - szaladt ki hirtelen a pultos száján a mondat, amit meg is bánt rögtön, s végig is futott tekintete ismét a soron, mert hát ki tudja, kiféle-miféle emberek ezek, hátha ez most éppen azért állt a sorban, hogy megfigyelje, az üzletek eleget tesznek-e a nép kívánságainak, ki

tudja, lehet ezt a fickót éppen azért állították be a sorba, hogy levágassák vele a madzagot, hogy őt megfigyeltessék, hogy beleszámolja-e a madzagot az árba vagy sem, mert adott esetben meg éppen ebből lehet a baj, még majd azt fogják rá, hogy az ellenértéket meg haza akarta vinni a családjának, no hiszen, ha ő abból akarna meggazdagodni, mert ugyan igaz, haza viszi, no de hát abból meggazdagodni?

Ozsváth ekkorra már azt is eldöntött, hogy azért se mozdul. Csakhogy míg az elején helyeselték neki, bátorították, ahogy fogyott a szalámi, úgy fogytak a hívei is.

Uram, lépjen tovább, ne pofázzon már annyit, mi is sorra akarunk kerülni, szólalt meg valaki a sorból. Mi? Nem értem. Madzag? Milyen madzag? S mit akar a madzaggal? Nem értem. Jóember, hallja? Lépjen már tovább, mindjárt este lesz, én reggel fél hatkor már benn voltam az öntődében s azóta még nem voltam otthon. Igen, igen, maga ott elől, magának szólok, mit bámul így hátra, ahelyett, hogy örülne, hogy maga már ott elől van. Lehet, nekem már nem is jut a szalámiból, maga meg ott

totojázik, hagyja már békén az elárúsítót, hadd végezze a munkáját, na és ha madzaggal méri, hát akkor madzaggal méri, már ne mondja nekem hogy amiatt a madzag miatt fog maga éhen halni, én még szeretem is a madzagot rajta, nálunk a gyerek vagy én mindig is végig szoktuk szopogatni, amikor már a szalámi elfogyott, mindig jó alaposan kiszívjuk a spárgát is, tudja, milyen jó íze van annak, milyen jó ízű a madzag amikor a szalámi már elfogyott, a múltkor mondtam is a kisfiamnak, na öcskös, legközelebb azt tesszük neked uzsonnára, jó lesz az a kifli mellé, még örült is neki, azt mondta, hogy jó lesz, édesapám, engedelmes, szófogadó gyerek, még két három év, s akkor oda akarom venni magam mellé az öntődébe. A párttitkárral már meg is beszéltem.

Ozsváth még mindig nem lépett el a pultról, pedig az eladó akkor már a sokadik mögötte állóval foglalkozott.

Nahát, ezt írja meg, újságírókám, szólott halkan Mohos, a tudományos táplálkozási ismereteket előadó középiskolai tanár (elbocsájtott egyetemi adjunktus) a mellette álló zszurnalisztának, ezt a kis színezt a hétvégi számba,

mit szól, esetleg lehetne az a címe, hogy ***A szalámszeletelés diszkrét bája***, vagy ***Az értelmiség útja a szalámimadzagig***, mert az a fickó ott elől, az a madzagos, úgy vélem értelmiségi lehet, már úgy értem, valami félrecsúszott értelmiségi, de nem annyira félrecsúszott, hogy most ne vette volna észre ezt a madzagnyi rést, amin át követelheti a maga igazát, jó, jó, hát nem járt eredménnyel, sőt, ha úgy veszem, igen megszegyenült, nézze milyen szerencsétlenül áll ott továbbra is, a madzagos szalámijával, a pultnál, no, hát hőzöng még egy kicsit, hogy ez igazságtalanság, pofátlanság, netán még vissza is löki a szalámiadagot, hogy ő majd feljelenti a pultost, ésatöbbi...A többit ismerjük... Maga, újságírókám, maga elfogadja majd a madzagot, ha odakerülünk?

Ozsváth záróráig pörölt, akadékoskodott, vitázott, hadonászott elől a pultnál. Hogy a szabályok, a törvény, a jogrend. De már nem törődött vele senki.

Hát persze, ütött a homlokára a zszurnaliszta, hát persze, hogy az, hát persze, hogy értelmiségi, ismerte fel hirtelen Ozsváthot, s rögvest felrémlt előtte a nagynevű irodalmi kör, ahol annak idején, persze, persze, jó húsz évvel ezelőtt, Ozsváthot, mint tehetséges fiatal író bemutatták,

egészen jó novellákat írt, mindnek nagyra törő hősei voltak, óceán-kutatók, csillag-térképészek, tényleg, nem is tudja tulajdonképpen, hogy mi is lett azóta ezzel az Ozsváthtal, elvégezte egyáltalán az egyetemet, valami zűr volt körülötte, ez biztos, erre határozottan emlékszik, még talán könyve is jelent meg annak idején, mindig makulátlanul tiszta A/4-es lapokkal járt a hóna alatt, jóval később tán még azt is hallotta, hogy kirúgták valahonnan s hogy a papírhulladék-begyűjtőnél dolgozik, no de ez már nem biztos, kissé önfefű volt, úgy emlékszik rá, ez tény, hát ni, most is milyen nagy feneket kerít ennek a szalámi-dolognak,

csóválta meg a fejét az újságíró. Nemsoká ő következett. Ozsváth még mindig ott állt a pultnál. Nem köszönt neki. Meg sem ismerné. Fizetett, s aztán elindult hazafele, kissé gondterhelten, mert ő volt a másnapi vezércikkíró.

Este a ház előtt összeverve találták meg Ozsváthot. Ott feküdt egy sötét bokor tövében. A kezében egy madzagos szalámivéget szorongatott. Össze volt rágva. Valami kutya vagy macska járhatott arra.

